

พิธีกรรม : การบังสุกุลสรองน้ำอัฐิในวันสงกรานต์ของชาวเสลภูมิ Ritual: Requiem for Songkran Water Festival on Songkran Day

พระมหาสากล สุภรเมธี¹ และ พระอภิชาติ อภิญาโน²
Phramaha Sakol Subaramethee¹ Phra Apichart Apiyano²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹
Mahamakut Buddhist University Roi et Campus
วัดมิ่งเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด²
Wat Mingmaung Selaphum District, Roi Et
E-mail : Shriprachya@gmail.com

บทคัดย่อ

เมื่อถึงช่วงเทศกาลสงกรานต์ในแต่ละปี ชาวบ้านจะรวมญาติเพื่อไปสรองน้ำกระดูกของบรรพบุรุษบุพการีชนที่ล่วงลับไป เพื่อให้เกิดความชุ่มฉ่ำร่มเย็น อีกความเชื่อหนึ่งก็เพื่อเป็นการทำบุญอุทิศส่วนบุญแก่ส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไป เป็นการบอกว่าลูกหลานแม้จะไปทำงานต่างถิ่นฐานก็ไม่เคยลืมผู้มีพระคุณแม้จะจากไปแล้ว นอกจากนี้แล้วยังเป็นพิธีกรรมที่สืบทอดกันมาตามประเพณีนิยมแบบชาวพุทธไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นหลักของความกตัญญูกตเวทิตาธรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคีให้กับคนในครอบครัวให้ได้มาพบปะกัน ที่สำคัญเป็นการสืบสานประเพณีประจำท้องถิ่นของตนเอาไว้ด้วย

คำสำคัญ : พิธีกรรม; บังสุกุล; สรองน้ำอัฐิ; สงกรานต์; ชาวเสลภูมิ

Abstract

At the Songkran Festival each year. The villagers will join their relatives to bathe the bones of their ancestors. To make it cool. Another belief is to make merit, dedicate merit to charity to the deceased. To say that the children even go to work settlements, they never forget the patron, even after leaving. In addition, it is a ritual that has traditionally followed the Buddhist tradition in the Northeast. It is the principle of gratitude for the gratitude. It also creates a harmony for the family to meet. The importance of the tradition of their own local.

Keywords : ritual; Requiem; Water Sculpture; Songkran; The Selaphumi

บทนำ

ตามประเพณีไทยที่ถือปฏิบัติมาแต่โบราณ พอถึงวันที่ 12 เมษายนทุกครัวเรือนจะต้องระดมกำลังช่วยกันทำความสะอาด ปิดกวาดเช็ดถูบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย ตลอดจนของใช้ภายในบ้านให้สะอาด ตัดแต่งต้นไม้สนามและบริเวณบ้านให้สวยงาม เพราะเชื่อว่าหนึ่งปี วิญญาณของบรรพบุรุษจะกลับมารับส่วนบุญจาก ลูกหลานที่ทำบุญต่อบาตรอุทิศ บุญกุศลครั้งใหญ่ให้ในวันสงกรานต์ครั้งหนึ่ง วันที่ 13 เมษายน ซึ่งเป็นวันสงกรานต์ ตอนเช้าก็ร่วมกันทำบุญต่อบาตรนอกจากนี้ ก็นิยมนำกระดูกของญาติ มาประพรมน้ำอบน้ำหอม เช่นเดียวกับญาติผู้ใหญ่ที่ยังมีชีวิตอยู่ แล้วจัดตั้งเครื่องเช่นเครื่องไหว้ และประกอบพิธีบังสุกุล ถวายจตุปัจจัย ไทยธรรม กรวดน้ำอุทิศบุญกุศลให้ผู้ตาย เมื่อญาติที่มารอรับบุญได้รับทราบการทำบุญของลูกหลานแล้ว ก็จะอนุโมทนาพร้อมกันอวยพร ให้ลูกหลานมีความเจริญรุ่งเรือง มีความก้าวหน้า มีความอุดมสมบูรณ์ทำมาค้าขึ้น

คล้ายกับประเพณีไหว้บรรพบุรุษในวันเซ็งเม้งของชาวจีน ซึ่งจัดให้มีขึ้นในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน คือในช่วงเดือนเมษายนเหมือนกัน

การทำบุญในวันสงกรานต์

กิจกรรมจะเริ่มตั้งแต่การทำบุญต่อบาตร ถือว่าเป็นการสร้างบุญสร้างกุศลให้ตัวเอง และ อุทิศส่วนกุศลนั้นแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว การทำบุญแบบนี้มักจะเตรียมไว้ล่วงหน้า นำอาหารไปต่อบาตรถวายพระภิกษุที่ศาลาวัด ซึ่งจัดเป็นที่รวมสำหรับทำบุญในวันนี้ หลังจากที่ได้ทำ บุญเสร็จแล้ว ก็จะมีการก่อบพระเจดีย์ทรายอันเป็นประเพณีด้วย

การรดน้ำ เป็นการอวยพรปีใหม่ให้กันและกัน น้ำที่รดมักใช้น้ำหอมเจือด้วยน้ำธรรมดา

การสงน้ำ
พระ จะ รด น้ำ
พระพุทธรูปที่บ้าน
และที่วัด บางที่จัด
สงน้ำพระสงฆ์ด้วย

การบังสุกุล
อัฐิกระดูกญาติผู้ใหญ่
ที่ตายไปแล้ว มักก่อบ
เป็นเจดีย์แล้วนิมนต์
พระไปบังสุกุล

การรดน้ำผู้ใหญ่ คือการไปอวยพรให้ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ครูบาอาจารย์ ท่านผู้ใหญ่มักจะนั่งลง แล้วผู้ที่รดก็จะเอาน้ำหอมเจือกับน้ำเปล่ารดที่มือท่าน ท่านจะให้ศีลให้พรผู้ที่ไปรด ถ้าเป็นพระก็จะนำผ้าสบงไปถวายให้ท่านผลัดเปลี่ยนด้วย หากเป็นฆราวาสก็จะหาผ้าถุง ผ้าขาวม้าไปให้

การดำหัว ก็คือการรดน้ำนั่นเอง แต่เป็นคำเมืองทางภาคเหนือ การดำหัวเรียกกันเฉพาะการรดน้ำผู้ใหญ่ที่เราเคารพนับถือหรือผู้สูงอายุ เป็นการขอขมาในสิ่งที่ได้ล่วงเกินไปแล้ว หรือการขอพรปีใหม่จากผู้ใหญ่ ของที่ใช้ในการดำหัวส่วนมากมีผ้าขนหนู มะพร้าว กล้ายและส้มป่อย

การปล่อยนกปล่อยปลา ถือเป็นการล้างบาปที่ทำไว้ เป็นการสะเดาะเคราะห์ร้ายให้มีแต่ความสุขความสบายในวันขึ้นปีใหม่

การนำทรายเข้าวัด ของชาวเสลภูมินิยมขนทรายเข้าวัดเพื่อเป็นนิมิตโชคลาภ ให้มีความสุขความเจริญ เงินทองไหลมาเทมาดุจทรายที่ขนเข้าวัด

พิธีสงกรานต์เป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในสมาชิกในครอบครัว หรือชุมชนบ้านใกล้เรือนเคียง แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปสู่สังคมในวงกว้าง และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อไป ในความเชื่อดั้งเดิม ใช้สัญลักษณ์เป็นองค์ประกอบหลักในพิธี ได้แก่ การใช้น้ำเป็นตัวแทนแก้กันกับความหมายของฤดูร้อน ช่วงเวลาที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษใช้น้ำรดให้แก่กันเพื่อความชุ่มชื้น มีการขอพรจากผู้ใหญ่ การรำลึกและกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับ (นงเยาว์ ชาญณรงค์, 2553 : 65)

ในชีวิตสมัยใหม่ของสังคมไทยเกิดประเพณี กลับบ้านในเทศกาลสงกรานต์ นับวันสงกรานต์เป็นวันครอบครัว ในพิธีเดิมมีการสงน้ำพระที่นำสิริมงคล เพื่อให้เป็นการเริ่มต้นปีใหม่ที่มีความสุข ปัจจุบันมีพัฒนาการและมีแนวโน้มว่าได้มีการเสริม จนคลาดเคลื่อนบิดเบือนไป เกิดการประชาสัมพันธ์ในเชิงการท่องเที่ยวให้เป็นภาพของการใช้น้ำเพื่อแสดงความหมายเพียงประเพณีการเล่นน้ำ

การที่สังคมเปลี่ยนไป มีการเคลื่อนย้ายที่อยู่เข้าสู่เมืองใหญ่ และถึงวันสงกรานต์เป็นวัน “กลับบ้าน” ทำให้การจราจรคับคั่งในช่วงวันก่อนสงกรานต์ วันแรกของเทศกาล และวันสุดท้ายของเทศกาลเกิดอุบัติเหตุทางถนนมาก นับเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงหลายด้านของสังคม นอกจากนี้ เทศกาลสงกรานต์ยังถูกใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งต่อคนไทยและต่อนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

พิธีกรรมการสงน้ำอัฐิ

หลังจากการถวายสังฆทาน เลี้ยงอาหารพระ และสงเคราะห์ผู้ยากจนแล้ว ก็จะนำพาข้าว (ภาคใต้ข้าวที่เตรียมไว้ให้ผีบรรพบุรุษ) ที่จุดเทียนเอาไว้บนมายังธาตุ (ที่เก็บ

กระดูก) ที่มีลาดลายวิจิตรวางเอาไว้ พร้อมทั้งจุดเทียนนำทางเพื่อนำทางให้วิญญาณมองเห็นทางสว่าง และมารับประทานอาหารที่ใส่เอาไว้ในถ้วยเล็กๆ คือจะตัดอาหารใส่อย่างละซอนสองซอน จะไม่ใส่เยอะเหมือนกับที่คนกินพร้อมกันนั้นก็ได้ นำเอากระดูก

ออกมาล้างทำความสะอาด ด้วยน้ำหอมที่ทำไว้อย่างดี ล้างทำความสะอาดกระดูกที่เก็บกระดูก และบริเวณใกล้เคียงให้สะอาด จุดธูปบอกกล่าวและทำความเคารพ จากนั้นก็ทยอยให้ลูกหลานตัก

น้ำหอมที่เตรียมมารดกระดูก เรียงลำดับตามอาวุโส หลังจากเวลาหมดกำหนดแล้วเป็นอันเสร็จพิธี (ยรรยง ศรีวิริยาภรณ์และสมชัย ใจดี, 2536 : 79)

ขั้นตอนการทำพิธีบังสุกุลอัฐิ

การทอดผ้าบังสุกุล เป็นการบำเพ็ญกุศลอุทิศให้บรรพบุรุษหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว พิธีการที่เป็นประเพณีนิยม ชาวอำเภอเสลภูมิจะจัดขึ้นภายในวัดและต้องนิมนต์พระสงฆ์เพื่อร่วมประกอบพิธี งานนี้นิมนต์พระสงฆ์ จำนวน 4 รูป (ต้องเป็นจำนวนเลขคู่) หรือจดจำง่าย ๆ คือ “คืออยู่คู่หนี” การนิมนต์พระสงฆ์ในงานอวมงคลหรือการหนีจากกัน (ตาย) ต้องเป็นจำนวนเลขคู่ เช่น 4, 6, 8 ส่วนงานมงคลหรือยังมีชีวิตอยู่ จำนวนเลขคี่ เช่น 5, 7, 9 เป็นต้น

สิ่งที่ต้องเตรียมไปในการบังสุกุล

วิธีการทอดบังสุกุล มีอุปกรณ์สิ่งของที่ต้องจัดเตรียม ดังนี้

1. ชุดสังฆภัณฑ์ จำนวน 1 ชุด หรือสิ่งของที่ต้องการบริจาคและทำบุญ มีหรือไม่มีก็ได้
2. ดอกไม้ ธูป เทียน อย่างละ 5 คู่ และจานรองรวมเรียกว่า ชั้น 5
3. กลักไม้ขีดไฟหรือไฟแช็ค
4. ซองจุดปัจจัยตามกำลังศรัทธามีน้อยทำบุญน้อยมีมากทำบุญมาก
5. ชุดกวาดน้ำ จำนวน 1 ชุด
6. น้ำอบหรือน้ำหอม จำนวน 1 ขวด

7. เสื้อหรือสาตปูนึ่ง สำหรับพระสงฆ์และผู้เข้าร่วมพิธี

ลำดับศาสนพิธีการบังสุกุล

หลังจากที่นิมนต์พระสงฆ์ ผู้เข้าร่วมพิธีต้องจัดเตรียมสถานที่ ก่อนเริ่มพิธีต้องนำ อัฐิบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วออกจากธาตุหรือที่เก็บอัฐิ จุฑรูปคนละ 1 ดอก เพื่อเคารพ และสร่งน้ำอัฐิ (น้ำอบน้ำหอม) พร้อมกล่าวคำอธิษฐาน ถ้ามสายสิญจน์กับอัฐิสำหรับ พระสงฆ์เพื่อชกบังสุกุล ที่นั่งสำหรับพระสงฆ์กับฆราวาสจะนั่งตรงข้ามกัน ประธานในพิธี หรือผู้อาวุโสที่สุดจุฑรูปเทียนและกล่าวบูชาดอกไม้ อารารณาศีล รับศีล พระสงฆ์ 4 รูป จับ สายสิญจน์แล้วตั้งบนะโมฯ จากนั้นจะสวดบังสุกุลในบทว่า

อะนิจจา ะตะ สังขารา	อุปปาพะวะยะธัมมิโน
อุปปีชชิตวา นิรุชฌันติ	เตสัง วุปะสะโม สุโขฯ
สัพเพ สัตตา มะรัน ติจะ	มะริงสุ จะ มะริสสะเร
ตะเถวาหัง มะริสสามิ	นัตถิ เม เอตถะสังสะโยฯ

เสร็จแล้วถวายชุดสังฆภัณฑ์และจุดปัจจัยแด่พระสงฆ์ พระสงฆ์ให้ศีลให้พร ทุกคน รับศีลรับพรและกรวดน้ำเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว กราบลา เป็น อันเสร็จพิธี (เจริญ ตันมหาพราน, 2541 : 98)

การบังสุกุลเพื่อน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดามารดา และบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นสิ่งที่ควรถือปฏิบัติ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต นอกจากนั้น สถานที่ประกอบพิธีซึ่งเป็นสถานที่ที่หลายคนไม่ออกไปก่อนวัยอันควร แต่ทุกคนคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในเจดีย์ รายรอบด้วยช่องเก็บอัฐิจำนวนมาก ช่วยเตือนสติถึงความไม่แน่นอน ไม่เที่ยงของสังขาร สรรพสิ่งล้วนมีเกิด ตั้งอยู่ และดับไปในที่สุด

ความหมายของคำว่าบังสุกุล

หนึ่งในพิธีกรรมงานอวมงคล หรืองานศพนั้นก็คือ การบังสุกุลซึ่งจะกระทำในช่วง พิธีเผาศพ โดยพระสงฆ์จะสวดมาติกา คือสวดพระบาลีเฉพาะหัวข้อธรรมในพระอภิธรรมปิฎก ซึ่งขึ้นต้นด้วยบทว่า “กุสลา ธัมมา อุกุสลา ธัมมา...” ก่อน แล้วจึงประกอบพิธีบังสุกุล โดยเจ้าภาพจะลากสายโยง หรือภูเขาโยง แล้วทอดผ้า พระภิกษุสงฆ์ก็ตั้งตาลปัตรพิจารณา ผ้าบังสุกุล แล้วจับผ้าบังสุกุลด้วยมือขวา พร้อมกับกล่าวคำพิจารณาผ้า เมื่อกกล่าวเสร็จจึง ชกผ้ามา (สวิง บุญเจิม, 2554 : 542)

ดังนั้น จึงเรียกผ้าที่พระภิกษุชกจากศพว่า “ผ้าบังสุกุล” และเรียกกิริยาที่ พระภิกษุทำพิธีชกผ้าจากศพ ด้วยการปลงกรรมฐานว่า “ชกบังสุกุล” “บังสุกุล” ผ้าเป็นอัน ฝุ่น ไม่ใช่ “บังสุกุล” ในพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ ชุดคำวัด โดยพระธรรมกิตติ วงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ได้อธิบายคำว่า “บังสุกุล” ไว้ว่า บังสุกุล แปลว่า ฝั่งแห่งฝุ่น, กองฝุ่น,

คลุกฝุ่น, เปื้อนฝุ่น เป็นคำใช้เรียกผ้าที่กักขังจากศพ หรือผ้าที่ทอดไว้หน้าศพ หรือผ้าที่ทอดไว้บนด้ายสายสิญจน์ หรือผ้าภาษาโยงที่ต่อมาจากศพด้วยการพิจารณากรรมฐานว่า “ผ้าบังสุกุล” โดยเรียกกิริยาที่พระชักผ้าหรือพิจารณาผ้าเช่นนั้นว่า ชักผ้าบังสุกุล หรือพิจารณาผ้าบังสุกุล

ในสมัยพุทธกาล ภิกษุต้องแสวงหาผ้าที่เขาทิ้งแล้วจากกองขยะหรือจากป่าช้ามารับมาใช้ ผ้าเหล่านั้นส่วนใหญ่จะเป็นฝุ่นหรือสกปรก จึงเรียกว่าผ้าบังสุกุลปัจจุบันมักเขียนหรือพูดผิดเพี้ยนไปว่า “บังสุกุล” ด้วยออกเสียงง่ายกว่า คำว่า “บังสุกุล” นั้น มาจากคำภาษาบาลีว่า ปิสฺสุ (อ่านว่า ปิง-สุ) แปลว่า ฝุ่น และคำว่า กุล (อ่านว่า กุ-ละ) แปลว่า เปื้อน, คลุก สมมติคำทั้งสองเข้าด้วยบทวิเคราะห์เป็น ปิสฺสุกุล (อ่านว่า ปิง-สุ-กุล-ละ) แปลว่า ผ้าที่เปื้อนฝุ่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). 2556 : 123)

เมื่อมาเป็นคำไทย เปลี่ยน “ปอ ปลา” เป็น “บอ ไบไม้” และปรับเสียงเป็นรูปแบบภาษาไทยที่มีตัวสะกด เป็น บังสุกุล อ่านว่า บัง-สุ-กุล ดังนั้น คำว่า “บังสุกุล” จึงต้องเขียนว่า “บังสุกุล” เท่านั้น ไม่สามารถเขียนเป็นอย่างอื่นได้ หากเขียนเป็น “บังสุกุล” ถือเป็นคำที่เขียนผิด อันเกิดจากการเทียบเคียงผิดกับคำว่า “สุกุล” ที่หมายถึง ตระกูลวงศ์

ตำนานบังสุกุลสมัยพุทธกาล

ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าไม่อนุญาตให้พระภิกษุรับฝ้านุ่งห่มจากฆราวาส แต่ให้เก็บผ้าบังสุกุลหรือผ้าที่ถูกทิ้งไว้ตามร้านตลาด หรือผ้าห่อศพ มาซักล้างให้สะอาด แล้วนำมาตัดเย็บเป็นผ้าผืนใดผืนหนึ่ง เช่น ฝ้านุ่งหรืออันตราวาสกหรือผ้าสบง ผ้าห่มหรือผ้าจีวร หรือผ้าอูตตราสงค์ หรือผ้าห่มซ้อนหรือสังฆาฏิมีเรื่องเล่าในพระไตรปิฎกว่า สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าได้เสด็จไปพักในโรงบูชาไฟของอุรุเวลกัสสปะ ณ ตำบลอุรุเวลา ทรงมีพระประสงค์จะนำผ้าขาวที่ห่อศพ มาซักย้อมทำเป็นผ้าสังฆาฏิ พระพุทธองค์จึงเสด็จไปพิจารณาปฏิภูลสัญญา แล้วทรงชักผ้าบังสุกุลนั้นมา เมื่อพระองค์ได้ผ้ามาแล้ว ก็ทรงดำริว่าจะชักผ้าบังสุกุลที่ไหน ท้าวสักกเทวราชหรือพระอินทร์ ผู้เป็นใหญ่แห่งสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ทรงทราบพระดำรินั้น จึงได้ขุดสระโบกขรณีด้วยพระหัตถ์ของตนเอง เพื่อให้พระพุทธองค์ทรงชักผ้าในสระนี้

จากนั้นเมื่อทรงดำริต่อไปว่า จะขยำฝ้านี้ที่ไหนดี ท้าวสักกะจึงได้ยกศิลาแผ่นใหญ่มาให้ เพื่อให้ทรงขยำฝ้านบนศิลานี้ หลังจากชักแล้วพระพุทธองค์ก็ทรงดำริต่อว่าจะพาดผ้าไว้ในที่ใดหนอ เมื่อเทพยดาที่สิงสถิตอยู่ที่ต้นกุ่มบกรับรู้พระดำรินั้น จึงน้อมกิ่งของกุ่มบกลงมาเพื่อให้พระพุทธองค์พาดผ้า เมื่อขมูลอุรุเวลกัสสปะได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า และเห็นสระน้ำ รวมทั้งแผ่นศิลาใหญ่ และกิ่งต้นกุ่มบกที่โน้มลงมา ก็เกิดความสงสัย เพราะที่นี้ไม่เคยมีสิ่งเหล่านี้มาก่อน สมเด็จพระบรมศาสดาจึงตรัสเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง ขมูลอุรุ

เวลก็สสไปได้ฟังแล้วจึงคิดว่า พระพุทธองค์ทรงมีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมากแท้ ถึงขนาดที่ ท้าวสักกะจอมเทพได้ลงมาทำการช่วยเหลือด้วยตนเอง

จากพุทธประวัติสำคัญในตอนนี้ จึงได้มีผู้สร้างพระพุทธรูปปางปลงกัมมฐาน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ปางชักผ้าบังสุกุล” เป็นพระพุทธรูปอยู่ในพระอิริยาบถยืน พระหัตถ์ซ้ายทรงธารพระกร (ไม้เท้า) ยืนพระหัตถ์ขวาออกไปข้างหน้า ทอดพระเนตรลงเบื้องต่ำ เป็นกิริยาชักผ้าบังสุกุล

อนึ่ง สมเด็จพระบรมศาสดาไม่เคยประทานจีวรที่ทรงห่มแล้วแก่พระสาวกรูปใดเลย แต่ภายหลังได้ประทานบังสุกุลจีวรผืนนี้ ที่ทรงครองมาตลอดแก่พระมหากัสสปะ เพราะท่านได้บำเพ็ญอุทกกรรมในการถือผ้าบังสุกุลเป็นวัตร เรียกว่า บังสุกุลถึงกะ พระมหากัสสปะรู้สึกซาบซึ้งในพระกรุณาคุณและพระเมตตาคุณ จึงได้สมาทานอุทกกรรม 13 ข้อจนตลอดชีวิต ซึ่งต่อมาพระพุทธเจ้าได้แต่งตั้งท่านให้เป็นเอตทัคคะด้านถืออุทกกรรม สมัยต่อมาจึงมีพระพุทธานุญาตให้พระสงฆ์รับผ้าจากฆราวาสได้ เพื่อเจริญศรัทธาของอุบาสก อุบาสิกาผู้เลื่อมใส และบรรเทาความยากลำบากของพระภิกษุสงฆ์ในการแสวงหาผ้าอีกทางหนึ่งด้วย (สวิง บุญเจิม, อ้างแล้ว : 473)

บทสรุป

ประเพณีสงกรานต์ของชาวเสลภูมิ ถือเป็นประเพณีการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ที่ยึดถือปฏิบัติมาแต่โบราณ ช่วงวันสงกรานต์จึงเป็นวันแห่งความเอื้ออาทร ความรัก ความผูกพัน ที่มีต่อกันทั้งในครอบครัว ชุมชน สังคม และ ศาสนา ดังนี้

คุณค่าต่อครอบครัว ทำให้สมาชิกของครอบครัวของชาวเสลภูมิ ได้มีโอกาสมาอยู่ร่วมกันเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิตา เช่น ช่วยกันทำความสะอาดบ้าน จัดบ้านใหม่ ช่วยกันทำขนมไว้ทำบุญและเลี้ยงลูกหลาน จัดหาผ้าไหมมอบให้คนรักนับถือ รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ รวมทั้งแสดงความกตัญญูกตเวทิตาต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ คุณค่าต่อชุมชนทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน เช่น ส่งขนม/ของกินให้แก่กันและกันร่วมกันทำบุญให้ทาน พบปะสังสรรค์ สนุกสนานรื่นเริงร่วมกัน

คุณค่าต่อสังคม ชาวเสลภูมิเป็นแบบอย่างทางเอื้ออาทรต่อบุคคลในสังคมและร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม ด้วยการช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือน วัดวาอาราม ที่สาธารณะ และอาคารสถานที่ต่าง ๆ คุณค่าต่อศาสนา ช่วยกันทำนุบำรุงพระศาสนา โดยการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ การปฏิบัติ ธรรมฟังเทศน์ การสร้างน้ำพระ

บรรณานุกรม

- เจริญ ตันมหาพราน. (2541). **ประเพณีท้องถิ่น**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : เอ.ที.พรินติ้ง.
- นงเยาว์ ชาญณรงค์,รศ. (2553). **วัฒนธรรมและศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรหมคุณาภรณ์,พระ. (2556). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- ยรรยง ศรีวิริยาภรณ์และสมชัย ใจดี. (2536). **ประเพณีและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- สวึง บุญเจิม. (2554). **ตำรามรดกอีสาน**. อุบลราชธานี : สำนักพิมพ์มรดกอีสาน.